

**Financováno
Evropskou unií**

STRATEGICKÝ PLÁN SZP

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

PODKLADY PRO JEDNÁNÍ MONITOROVACÍHO VÝBORU SP SZP

Modifikace DZES 5

3.10.3 Hlavní problém: půda (ochrana a kvalita)

3.10.3.1 DZES 5: Obhospodařování s cílem snížit riziko degradace půdy a eroze, včetně zohlednění sklonu svahu

3.10.3.1.1 Shrnutí postupů v zemědělském podniku

Žadatel zajistí, že v rámci jím užívaného dílu půdního bloku, se zemědělskou kulturou standardní orná půda

na silně erozně ohrožených plochách SEO

1. nebude pěstovat plodiny s nízkou ochrannou funkcí a
2. plodiny se střední ochrannou funkcí bude pěstovat jen s půdoochrannými technologiemi,

na mírně erozně ohrožených plochách MEO I. (vyšší riziko eroze) zabrání vzniku erozní události

zejména v případě

1. plodin se střední a nízkou ochrannou funkcí tím, že je bude pěstovat jen s některou z doporučených půdoochranných technologií

na mírně erozně ohrožených plochách MEO II. (nižší riziko eroze) zabrání vzniku erozní události

zejména v případě

1. plodin s nízkou ochrannou funkcí tím, že je bude pěstovat jen s některou z doporučených půdoochranných technologií
2. ~~plodiny se střední ochrannou funkcí mohou být pěstovány bez omezení~~

Na základě objektivních kritérií jsou vymezeny 3 kategorie erozní ohroženosti na orné půdě. Objektivními kritérii jsou sklonitost a délka svahu, struktura a textura ornice, obsah organické hmoty v půdě, náchylnost půdy k erozi, ochranný vliv vegetace, účinnost protierozních opatření, propustnost půdního profilu.

Dále jsou zohledněna kritéria pro vymezení plodin. Rozlišujeme plodiny s nízkou ochrannou funkcí (např. kukuřice, čirok, brambory, řepa, sója, slunečnice atd.) a plodiny se střední ochrannou funkcí (např. ~~ostatní~~ jarní obiloviny a řepka olejná).

V kategorii silně erozně ohrožené půdy SEO je požadováno úplné vyloučení pěstování erozně nebezpečných plodin (plodiny s nízkou ochrannou funkcí), plodiny se střední ochrannou funkcí lze pěstovat s využitím půdoochranných technologií.

Ve vedlejší kategorii mírně erozně ohrožených plochách MEO I. a MEO II. je ~~možné~~ doporučeno pěstovat plodiny se střední a nízkou ochrannou funkcí ~~pouze~~ s využitím půdoochranných technologií.

~~V kategorii mírně erozně ohrožených plochách MEO II. je možné pěstovat plodiny se střední ochrannou funkcí bez omezení a erozně nebezpečné plodiny pouze s využitím půdoochranných technologií.~~

Každá kategorie má svoje odzkoušené a fungující technologie chránící půdu (např.: obsetí ochrannými pásy, vrstevnicové obdělávání půdy, zakládání porostů do ochranné plodiny nebo rostlinných zbytků, podrývání atd.). Zemědělci volí technologii podle konkrétní plodiny a svého výrobního zaměření.

Pro kategorie MEO I. a MEO II. je zvolen přístup dosažení výsledku, tj. zabránění vzniku erozní události, bez ohledu na způsobu a provedení agrotechnických opatření. Hodnocení

podmínky, tj. zabránění vzniku erozní události, je založeno na výsledcích systému Monitoringu eroze.

Pro plnění standardu bude uplatněna tolerance.

Změna nabývá účinnosti od 1. 7. 2025.

3.10.3.1.2 Územní rozsah (včetně erozí ohrožených oblastí a sklonu svahu)

Národní

Základní teoretická hodnota erozně ohrožené výměry činila v roce 2024 1,63 mil. ha souhrnné výměry počítáno na celý díl půdního bloku. V každém roce se výměry mění v závislosti na osevních postupech a plodinách.

3.10.3.1.3 Typ dotčených zemědělců

Příjemci přímých plateb podle kapitoly II hlavy III nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115 nebo příjemci ročních prémií podle článků 70, 71 a 72 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115.

3.10.3.1.4 Vysvětlení příspěvku k tomu, jak dosáhnout hlavního cíle příslušného standardu DZES

Omezení projevů eroze je podpořeno stanovením nebo doporučením specifických podmínek pro pěstování plodin s erozně nízkou nebo střední ochranou funkcí a stanovením povinnosti nebo doporučením použití půdoochranných technologií při pěstování těchto plodin na plochách erozně ohrožené (EO) půdy.

Detailní metodika výpočtu EO

Základním podkladem pro hodnocení erozního ohrožení půdy v rámci DZES 5 je vrstva vyjadřující maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření (Cp . Pp). Výpočet vrstvy vychází z Univerzální rovnice ztráty půdy USLE (Wischmeier, Smith 1978), kdy výsledná hodnota Cp . Pp vyjadřuje požadovaný ochranný vliv vegetace a protierozních opatření vzhledem k přípustné průměrné roční ztrátě půdy (vyjadřuje tedy součin maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a faktoru protierozních opatření, při jejichž překročení dojde k překročení přípustné průměrné roční ztráty půdy).

Do výpočtu je zahrnut vliv:

- faktoru sklonitosti svahu,
- faktoru délky svahu po spádnici,
- faktoru erodovatelnosti půdy a
- faktoru erozní účinnosti přívalového deště.

Vyjádření vrstvy erozního ohrožení pro DZES 5 je erozní ohroženost vedena primárně na erozní parcely. Erozní parcela je část DPB, definována jednou skupinou plodin a jednou skupinou protierozních technologií z hlediska erozní nebezpečnosti. K erozní parcele je přiřazena jedna kategorie erozní ohroženosti na základě algoritmu z podkladové rastrové vrstvy erozní ohroženosti v systému LPIS. V rámci LPIS jsou uvedeny 4 kategorie (silně erozně ohrožené půdy – SEO, mírně erozně ohrožené půdy – MEO I., mírně erozně ohrožené půdy – MEO II. a neohrožené půdy – NEO). Vrstva je v LPIS pravidelně aktualizována podle podkladových dat. Pozemky na úrovni plochy plodiny nebo DPB vyhodnocujeme ve 4 kategoriích NEO, MEO I, MEO II, SEO s rozlišením restrikcí na SEO kategorii a doporučení na MEO kategorii. Nastavení eroze probíhá dlouhodobě ve spolupráci s Výzkumným ústavem

meliorací monitoringu a ochrany půdy. V rámci průběžných několikaletých testování a na základě výsledků dostává MZe doporučení k úpravě podmínek.

Limit 2 ha a menší - odůvodnění

Limit 2 ha je technicko-metodickým kritériem. Jedná se racionálně obhospodařovatelné plošky. Rastrová vrstva má pixely, které by neumožňovaly hospodařit, jedná se o zjednodušenou informaci, a proto bylo stanoveno kritérium 2 ha, které mělo postihnout významnost ploch, ale zároveň aby to umožnilo hospodaření v zemědělci v terénu.

Podmínky v ČR jsou specifické z pohledu velikosti půdních bloků, kde je jedna z nejvyšších velikostí v Evropě. Průměr na R je více než 10 ha, ale i několik stovek ha. Půda pod 2 ha tvoří pouze 2,6 % z celkové výměry orné půdy. Na DPB pod 2 ha je dle monitoringu eroze (systém prováděný Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy) evidováno méně než 12 % všech zachycených erozních událostí a mají max. odtokovou délku v průměru 80,83 m a odborná literatura pro vznik soustředěného odtoku, který následně může vyvolat erozní proces, předpokládá min. odtokovou linii 100 m (Janeček et. al. 2012).

Plodiny

Dále jsou zohledněna kritéria pro vymezení plodin. Rozlišujeme erozně nebezpečné plodiny s nízkou ochrannou funkcí, kterými jsou zejména kukuřice, čirok, brambory, řepa, sója, slunečnice atd.) a plodiny se střední ochrannou funkcí (např. jarní obiloviny jako jsou pšenice, ječmen, žito, oves atd. a řepka olejná). MZe ve spolupráci s VÚMOP ověřuje plodiny a kategorie plodin se mohou v rámci víceletých projektů obohacovat.

Vyloučení pěstování plodin a povinné použití půdoochranných technologií

V kategorii silně erozně ohrožené půdy je požadováno úplné vyloučení pěstování erozně nebezpečných plodin s nízkou ochrannou funkcí, plodiny se střední ochrannou funkcí lze pěstovat s využitím půdoochranných technologií.

Ve vedlejší kategorii mírně erozně ohrožené půdy I. je podmínkou nezpůsobit erozní událost a doporučuje se je možné pěstovat plodiny se střední ochrannou funkcí a erozní plodiny s nízkou ochrannou funkcí ~~pouze~~ s využitím půdoochranných technologií.

U mírně erozně ohrožené půdy II. je podmínkou nezpůsobit erozní událost a doporučuje se je možné pěstovat plodiny se střední ochrannou funkcí bez omezení a erozně nebezpečné plodiny s nízkou ochrannou funkcí ~~pouze~~ s využitím půdoochranných technologií.

Půdoochranné technologie, které jsou v jednotlivých kategoriích přiřazeny, mají vědecký základ nebo jsou odzkoušeny vědeckými pokusy a na základě probíhajících projektů jsou doplňovány.

Účinnost jednotlivých PT v rámci DZES 5

Vymezení erozní ohroženosti je provedeno na základě tzv. „Univerzální rovnice pro výpočet dlouhodobé ztráty půdy erozí“ (USLE).

Přípustná ztráta nastavena na 9 tun z hektaru za rok pro hluboké a středně hluboké půdy a 2 tuny z hektaru za rok na mělkých půdách, což znamená erozní ohroženost vymezenou na cca 65 % orné půdy.

- SEO je charakterizováno hodnotami Cp.Pp v rozmezí 0-0,045
- MEO I. je charakterizováno hodnotami Cp.Pp v rozmezí hodnotami 0,045-0,15

- MEO II. je charakterizováno hodnotami Cp.Pp v rozmezí hodnotami 0,15-0,4
- NEO je charakterizováno hodnotami Cp.Pp v rozmezí hodnotami 0,4 a výše

Účinnost protierozních opatření je pak definována faktorem ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření (C.P), u kterého naopak platí, že čím nižší hodnota, tím vyšší účinnost (např. úhor má C.P = 1 a TTP má C.P = 0,005). Protierozní opatření by pak dle výše popsaného vymezení logicky měla zajistit následující ochranný vliv:

- pro SEO ochranný vliv charakterizován hodnotami Cp.Pp 0-0,045
- pro MEO I. ochranný vliv charakterizován hodnotami Cp.Pp v rozmezí 0,045-0,15
- pro MEO II. ochranný vliv charakterizován hodnotami Cp.Pp v rozmezí 0,15-0,4

Ochrana 65 % orné půdy je rozdělena mezi silně erozně ohrožené SEO a mírně erozně ohrožené plochy MEO I. a MEO II., jejichž vymezení je provedeno pomocí tzv. maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření (Cp.Pp). Zjednodušeně, čím nižší je tento faktor, tím účinnější opatření je potřeba přijmout, aby se nepřekračovala stanovená přípustná ztráta půdy erozí.

Od roku 2024 se sladila míra smyvu z aktuálních 17 t/ha na 9 t/ha (stejně jako protierozní vyhláška). Což bude představovat 65 % výměry orné půdy na úrovni dílů půdních bloků. Přechodné období se předpokládá za účelem přizpůsobení zemědělců a jejich osevních postupů.

Výměry erozně ohrožených ploch počítáno na plochy erozně ohrožené půdy z rastrové vrstvy v LPIS:

- MEO I. výměra 433 217 ha - počítáno z rastrové vrstvy v LPIS,
- MEO II. výměra 705 709 ha - počítáno z rastrové vrstvy v LPIS,
- SEO výměra 60 658 ha - počítáno z rastrové vrstvy v LPIS.

Původně uvedené výměry erozně ohrožené půdy byly odhadnuty na celkem 1,6 mil. ha, což představuje 65 % výměry standardní orné půdy z plošnější vrstvy vypočítané na celé díly půdního bloku. Vzniklý rozdíl 400 tis. ha je způsoben odlišným nápočtem, nyní jsou plochy napočteny z rastrové vrstvy v LPIS. Zaručujeme, že výměra na celé díly půdních bloků bude odpovídat původnímu vyčíslení.

Zohlednění faktoru sklonitosti svahu

Faktor sklonu svahu ve výpočtu USLE – dle ověřované univerzální rovnice dlouhodobé ztráty půdy USLE se jedná zejména o faktor sklonu svahu vyjadřující vliv sklonu svahu na velikost ztráty půdy erozí (bezrozměrný – poměr smyvu ke smyvu na jednotkovém pozemku sklonu 9 %, tj. 5,16°). Délka a sklon svahu dohromady tvoří tzv. topografický faktor, který vyjadřuje vliv morfologie terénu na vývoj erozních procesů. Tento faktor představuje poměr ztráty půdy na testovaném pozemku ke ztrátě půdy na standardním pozemku délky 22,13 m a sklonu 9 %. Faktor sklonu svahu vyjadřuje vliv sklonu svahu na velikost ztráty půdy erozí.

Půdoochranné technologie

Zemědělci volí technologii podle konkrétní plodiny, tvaru pozemku lokality, jedná se například o:

- zakládání porostu do ochranné plodiny nebo rostlinných zbytků, podsev, strip-till, obsetí ochrannými pásy, ochranné pásy, pěstování luskobilných směsí - založena na zajištění pokrývnosti půdy
- podrývání a hloubkové kypření - založena na hloubkovém prokypření půdy s podrytím půdního profilu,
- aplikace organické hmoty - založena na kvalitním organickém hnojení
- důlkování a hrázkování - založena na vytvarování hrůbku, prokypření a zadržování vody pomocí důlků a hrázek.
- osevní sled - založena na pěstování zlepšujících plodin.

Monitoring eroze

Monitoring eroze zemědělské půdy je nástrojem pro celorepublikový sběr dat o erozních událostech, prováděný Státním pozemkovým úřadem. V rámci Monitoringu se zajišťují a vyhodnocují informace o proběhlých erozních událostech.

Monitoring eroze zemědělské půdy je společným projektem Státního pozemkového úřadu a Výzkumného ústavu monitoringu a ochrany půdy, v.v.i. (VÚMOP). Postupy Monitoringu eroze zahrnují evidování a posouzení erozních událostí, které mají být po zjištění nového výskytu události zaznamenány a vloženy do webového portálu, dále zpracovány a vyhodnoceny.

Monitoring eroze kromě vyšší moci uvedené ve strategickém plánu zohledňuje rovněž i dlouhodobý postup hospodaření zemědělce v předchozích 5ti letech při obdělávání půdy, a to včetně aplikových půdoochranných technologií.

Odůvodnění pro změny pro rok 2024:

V rámci přípravy standardu od roku 2024 ČR došla k tomu, že je třeba upravit zacílení standardu prostřednictvím přesnější metodiky definování jednotlivých kategorií erozní ohroženosti. Je třeba zdůraznit, že se nejedná o snížení našeho závazku poskytovat ochranu půdy na úroveň tolerance ztráty půdy 9t/ha/rok (a 2t/ha/rok). Tento závazek, který byl schválen ve SP potvrzujeme a garantujeme. Navrhovanou změnou chceme zajistit cílenější nastavení přesnějším rozlišením a tím i efektivnější postupy vedoucí k lepším výsledkům standardu DZES 5.

Jedná se o individuální přístup, který zajistí umožnění pěstování většího spektra plodin, bohatší osevní plány a tím celkově vyšší environmentální přínos. Pokračování současného stavu nastavení eroze by mohlo mít negativní dopady, jako je např. absolutní zákaz pěstování erozně rizikových plodin omezuje pěstovat tyto plodiny jen v určitých oblastech a z toho se vyvíjí neustále vysilování půdy, nemožnost rotace plodin, výskyt škůdců atp. Dále by nerealizace opatření mohla vést k omezení poskytování ekosystémových služeb vlivem zrychlené vodní eroze. Dochází tak k ochuzení zemědělské půdy o nejurodnější část – ornici, zhoršení fyzikálně-chemických vlastností půd, zmenšení mocnosti půdního profilu, zvýšení šterkovitosti, snížení obsahu živin a humusu, snížení propustnosti půdy, poškození plodin, znesnadnění pohybu strojů po pozemcích a ztrátě osiv, sadby, hnojiv a přípravků na ochranu rostlin a tím samozřejmě i ke snížení hektarových výnosů.

S ohledem na současné nastavení erozních kategorií, které jsou nyní nastaveny velmi plošně, ČR došla k potřebnému kroku rozšířit kategorie erozní ohroženosti, jakož i rozšíření výměry na kterou se DZES vztahuje. Výměra erozně ohrožených ploch, který je uvedena ve SP SZP

reflektuje nápočet platných dat na předchozí metodiku výpočtu SEO a MEO ploch napříč všemi kulturami. Postupně při technických a metodických přípravách, které si vyžádala Protierozní vyhláška a nový Strategický plán společné zemědělské politiky 2023–2027 došla ČR prostřednictvím VÚMOP k přesnějšímu a cílenějšímu nastavení členění vrstev a zpřísnění přípustné ztráty půdy ze současných 17 t.ha-1 .rok-1 resp. 4 t.ha-1 .rok-1 na 9 t.ha-1 .rok-1 resp. 2 t.ha-1 .rok-1.

Tento přístup zajistí umožnění většího spektra plodin, bohatší osevní plány a tím environmentální přínos. Pokračování současného stavu nastavení eroze by mohlo mít negativní dopady, jako je např. absolutní zákaz pěstování erozně rizikových plodin omezuje pěstovat tyto plodiny jen v určitých oblastech a z toho se vyvíjí neustále vysilování půdy, nemožnost rotace plodin, výskyt škůdců atp. Dále by nerealizace opatření mohla vést k omezení poskytování ekosystémových služeb vlivem zrychlené vodní eroze.

Návrhy nové kategorizace vrstvy erozní ohroženosti byly provedeny na dvou úrovních. V první řadě byly hledány limitní hodnoty Cp.Pp pro vymezení SEO ploch. Limity Cp.Pp faktoru byly posunuty pouze v intervalu, nedošlo tedy ke změně samotného Cp.Pp faktoru. V dalším kroku byly hledány limity pro rozdělení ploch MEO na podrobnější kategorie MEO I a MEO II a to za účelem potřeby optimalizovat aplikaci protierozních opatření podle členění kategorií. Tato potřeba mimo jiné vyplynula z analýz a výsledků Monitoringu eroze zemědělské půdy. Tyto výsledky poukazují na vysoký počet výskytu erozních událostí na stávajících MEO u plodin s nízkou ochrannou funkcí. S ohledem na výše uvedené byly stanoveny 4 kategorie erozní ohroženosti. V kategorii silně erozně ohrožené půdy je požadováno úplné vyloučení pěstování erozně nebezpečných plodin s nízkou ochrannou funkcí, plodiny se střední ochrannou funkcí lze pěstovat s využitím půdoochranných technologií. V kategorii první mírně erozně ohrožené půdy plodiny se střední a nízkou ochrannou funkcí bude pěstovat pouze s půdoochrannými technologiemi (přísnějšími). V kategorii druhé mírně erozně ohrožené půdy je možné pěstovat plodiny se střední ochrannou funkcí bez omezení a erozně nebezpečné plodiny s nízkou ochrannou funkcí pouze s využitím půdoochranných technologií. V kategorii neohrožené půdy bez omezení. Půdoochranné technologie, které jsou v jednotlivých kategoriích přiřazeny, mají vědecký základ nebo jsou odzkoušeny vědeckými pokusy. Ve spolupráci s Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy MZe se připravují nové postupy na erozně ohrožených plochách společně s půdoochrannými technologiemi, které jsou garantované a jsou přiřazovány s ohledem na jejich účinnost vůči konkrétní protierozní kategorii. Podle nich pak budou zemědělci postupovat, aby ochránili půdu a zároveň zachovali zemědělskou produkci. POT jsou průběžně přezkoumávány tak, aby byla zajištěna jejich účinnost, kterou ČR garantuje. Po odborném posouzení ČR garantuje, že se jedná se o cílenější umožnění bohatších osevních sledů s vyšší environmentální ambicí a dochází tak ke zpřísnění postupů při ochraně půdy před erozí.

Změna nabývá účinku pro ozimé plodiny vyšeté v roce 2025, konkrétně od 1. 7. 2025.

Odůvodnění změny účinnosti z 1. 7. 2024 na 1. 7. 2025:

Při schvalování byl do Strategického plánu zakotven závazek přizpůsobit od 1.7.2024 DZES 5 parametrům tzv. Protierozní vyhlášky, konkrétně zohlednit přísnější hodnoty přípustné ztráty půdy. Přímá implementace těchto parametrů však byla (časově až po schválení Strategického plánu) vyhodnocena jako riziko významných dopadů na postupy hospodaření, pokud by se zároveň neprovedla revize metodického postupu, podle něhož byly ve Strategickém plánu vymezeny erozně ohrožené plochy původně.

Proto bylo v roce 2023 nutné provést modifikaci Strategického plánu a převymezit nové metodické kategorie erozní ohroženosti. Bez této změny, provedené ve Strategickém plánu v roce 2023, by došlo k oslabení a výraznému zúžení osevních sledů a pokračování by mohlo

mít negativní dopady jako je např. absolutní zákaz pěstování erozně rizikových plodin. To by vedlo k omezení pěstovat určité plodiny pouze v určitých oblastech a z toho se vyvíjí neustále vysilování půdy, nemožnost rotace plodin, výskyt škůdců atp.

Návazně na schválenou změnu byly zahájeny přípravy implementace s předpokládaným termínem spuštění nového nastavení DZES 5 od 1. 7. 2024, tedy pro vysetí ozimých plodin 2024.

Byla zřízena odborná pracovní skupina s reprezentativním zastoupením vědecké a výzkumné sféry, státní správy a nevládních neziskových organizací, včetně environmentálních. V pracovní skupině byly velmi podrobně diskutovány detailní podmínky DZES 5, aby bylo při budoucím nastavení dosaženo maximálních environmentálních benefitů.

Nicméně v rámci diskusí a v kontextu jednotlivých kroků příprav se postupně projevila potřeba odkladu termínu spuštění o rok později, a to z následujících důvodů:

- komplikovaně se dosahovala shoda zemědělské veřejnosti, odborných institucí a nevládních organizací o detailech půdoochranných technologií,

- technické zajištění datových úprav v LPIS, tzn. implementace nové vrstvy erozního ohrožení do LPIS bylo časově náročnější, než se původně předpokládalo. Teprve na základě zobrazení nového stavu v LPIS lze začít plánovat změny hospodaření.

- v důsledku výše uvedeného se opozdila příprava metodických a kontrolních mechanismů na straně platební agentury, zejména zatím není možnost využít ke kontrolám nové technologie,

- zemědělci nemají časový prostor, aby se přizpůsobili novým podmínkám např. z pohledu nutnosti nákupu nových technologií a mechanizace,

- osevní plány je nutné komplexně přehodnotit, a to také v kontextu naplňování osevních postupů, ochranných pásů, neprodučních prvků, potřeby zajištění dostatečné krmivové základny, změny celkového hospodaření, změny diverzifikace,

- a v neposlední řadě nemají dostatečný prostor, aby se zásobili osivy, hnojivy, přípravky na ochranu rostlin.

Zdůrazňujeme, že se jedná o postupy vyžadující dlouhodobé plánování a komplexní přístup a změny v nich nejsou v krátkém čase realizovatelné. Nezbytný časový prostor je nutný, aby se zemědělci mohli s novým nastavením detailně seznámit a mohli začít s novým rozvržením v LPIS pracovat. Rovněž pro kontroly musí být připraven kontrolní systém ze strany platební agentury, včetně přípravy příslušných kontrolních postupů, naprogramování kontrolního software, reorganizace kontrolního harmonogramu atd.

ČR došla k tomu, že s ohledem na popsané skutečnosti a reálné možnosti zemědělské veřejnosti i státní správy včetně kontrolních institucí, je žádoucí posunout termín účinnosti tohoto nastavení na hospodářský rok k 1. 7. 2025 pro hospodářský rok 2025/2026.

V současné době probíhají intenzivní přípravy spuštění nového nastavení - byla připravena právní úprava, která stanovuje nové podmínky DZES 5, ale má v rámci českého legislativního procesu odloženou účinnost. Je zveřejněna vrstva nové eroze v registru půdy LPIS.

V přípravě jsou následující kroky: Podpůrné technické aplikace pro zemědělce, proškolení zemědělců, automatická kontrola v rámci předtisků, proškolení inspektorů SZIF, vhodné napojení na AMS systém.

Přípravné kroky budou finalizovány včas tak, aby nový systém mohl platit od 1. 7. 2025.

V mezidobí bude naplňování cíle DZES 5 zajištěno podle podmínek platných v roce 2023, tedy na minimálně 25 % výměry orné půdy.

Provedením změny, tedy posunem účinnosti nového nastavení DZES 5 na 1. 7. 2025, bude poskytnutý zemědělské praxi i administrativě dostatečný časový prostor na přizpůsobení se změnám. Bude zajištěna dostatečná informovanost a proškolení zemědělců k novým postupům, zemědělci přehodnotí své dosavadní oseední plány, dostatečně včas si zajistí potřebné vstupy jako osivo, hnojiva apod.

Díky dostatečnému časovému prostoru a možnosti důkladného proškolení zemědělců bude zajištěna realizace podmínek správným způsobem, bez případných chyb v postupu.

Odůvodnění pro změny pro hospodářský rok 2026:

Podle nastaveného harmonogramu byly v roce 2023 a 2024:

- nastaveny kategorie erozního ohrožení pozemku a implementovány do LPIS
- revidovány podmínky půdoochranných technologií a upraveny jejich parametry s ohledem na účinnost
- připraveno technické prostředí v LPIS pro žadatele, tj. pre-checks postupy vybraných půdoochranných technologií
- připravena metodická příručka pro žadatele
- zahájeno školení zemědělských poradců

Na základě výše uvedených kroků byla otevřena detailní technická diskuse. V ní pak ze zemědělské praxe i ze strany poradců byly vzneseny připomínky k nadměrné komplikaci systému a nízké srozumitelnosti podmínek pro zemědělce. Rovněž zazněly připomínky, že ve specifických situacích si nastavení vyžaduje velmi nákladné řešení. Kritizována byla také byrokratická zátěž a komplikovaná proveditelnost.

Návazně na tyto argumenty byla plánovaná změna opětovně přehodnocena a revidována s cílem:

- minimalizovat administrativní zátěž pro zemědělce i administrativní a kontrolní systém
- využít běžící systémy protierozní ochrany, zejména Monitoring eroze
- posílit odpovědnost zemědělců za ochranu půdy oproti dosud uplatňovanému restriktivnímu nastavení
- umožnit flexibilitu zemědělců pro individuální řešení protierozní ochrany pro daný pozemek s ohledem na jeho tvar, umístění, geografickou polohu, půdní vlastnosti apod.
- odstranit duplicity v systémech ochrany půdy, tzn. mezi DZES 5 a protierozní vyhláškou

Po detailní technické diskusi se všemi zaangażovanými partnery Strategického plánu se nově navrhuje, s účinností **pro hospodářský rok 2026, upravit nastavení DZES 5 s využitím Monitoringu eroze pro plochy MEO I a MEO II, a motivací zemědělců uplatnit protierozní opatření dle vlastního uvážení, s cílem zabránění vzniku erozní události. Na plochách MEO I a MEO II byl pak výskyt erozní události v případech, kdy nebylo zemědělcem přijato dostatečné protierozní opatření, hodnocen jako porušení DZES 5.**